

Umjetnikova radionica života

Tehvid za Nikolu Teslu

(Povodom najave retrospektivne izložbe Nesima Tahirovića u sarajevskom Collegiumu artisticumu od 25. maja do 25. juna ove godine)

Foto: Danir ČOMIĆ

Kao dječak maštao je da postane hodža: Stavi fes na glavu, umota ga bijelom maramongom kao kad glava boli, a onda se popne na munaru i odzgo govori cijelom svijetu! Htio je da postane i dirigent pa da leđa može okrenuti i kraljevima, i političarima, i materi, i ocu, i strini, i kumi... A svi ga slušaju!

Postao je Nesim Tahirović. Slikar? Umjetnik? Skulptor? Kovač? Ljepote? Neizlječivi buntovnik? Misionar? Ni sam ne zna šta je od toga, a šta nije. Jednom ga ja Mostarka Jelka Kebo pokrčila u Nebesima. Meni se čini da je najviše to, jer mu baš to ime ispunjava i jednu od milijardu želja iz djetinjstva. Da ga bude i kada ga ne bude bilo. "Tu sam svijest tada imao i ona me nosi do današnjeg dana", kaže. Evo šta još kaže.

KORIJENI - Moja majka Fadila je u našoj kući uređivala prelijepe prostore. Pravila je ljepotu. I govorila je ljepotu. A ja sam sve pamtio, kao da sam znao da ću ući u ove vode gdje je baš to potrebno, ta tušnjava, ti korijeni adeta minulih, vremena, da bi se uskočilo u sadašnjost i iz sadašnjosti išlo u budućnost. Takvi su svi moji radovi. I bio sam okružen samo ljepotom. Ljepotom govora, ljubavlju. I evo danas na zidovima stoji ta ljepota, to je moja majka vezla ove ptice na zidu.

Prvi moji biljezi su očeve knjige. Otac je završio škole u drugim zemljama, putovao po drugim zemljama, donosio knjige i mi smo po njima šarali. Evo, pogledaj Estetiku Benedeta Kročea, i po njoj sam šarao, pogledaj moj rukopis, vidi kako sam napisao reprezentacija, mijesao ćirilicu i latinicu... Moji stariji prijatelji, a njegovi vršnjaci, mogao oca Fahrudina su zvali Dobri čovjek iz Sečućana. Bio je razuman i tolerantan za sve naše gluposti koje smo radili. Bio je socijalista, socijalistički je mislio. Nije bio neki pobožni čovjek, ali je bio veliki radiša. I ja sam radiša, i to na oca. Kad me je uspostavljao, pitao me je, kao što će poslije moja Mirjana pitati našeg malog sina: Šta ti hoćeš? A ja sam rekao: Tata, hoću sve. Sine, da to nije malo prekoviješ? A sam mu rekao: Tata, u malom prostoru možeš napraviti samo mali korak. A veliki prostor - veliki korak. Otac je odgovorio osmijehom, a imao je božanstven osmijeh.

MILAN GAVRIĆ - Sa petnaestak godina ušao sam u društvo odraslih. Pored našeg imanja u Solini bilo je i imanje tog velikana među ljudima. Milana Gavrića. Moja majka i njegova majka su se družile, iako je gospođa Jovanka bila mnogo starija. Tako sam upoznao tog velikog čovjeka i on mi je kroz čitavo življenje, sve do njegove smrti bio najbolji prijatelj. On je moj duhovni otac. Taj je čovjek jedan od osnivača tvoga Oslobođenja, agencije Tanjug, to je čovjek koji je Picasoa posredno uveo u Komunističku partiju Francuske. Čovjek enciklopedija, koji je mene vraćao da enciklopedijski spoznam stvari.

MIRJANA - Onda sam sebe odredio i kako sam tada sjeo na biciklo idem evo i dan-danas, i Sretan i presretan. Bog mi je dao i

ŽIVOT - Život je kratak i ne možeš se raspliniti da uđeš u ovo i ono, u astronomiju, fiziku. To su bunari bez dna i sigurno ćeš zalutati. Ali, za tvoj brod i ono za što si došao na ovaj svijet, da to bude ispravno, moraš znati da se ne bi nasukao.

Kod mene je bio taj poriv. Kako, ja ne znam. Vjerovatno što je ovaj posao mene izabrao i povukao. Čitavo vrijeme u meni je tušnjava da ovo radim. Jesam li htio da radim nešto drugo? Da, ja sam radio i oko, i nos, i usta, kao i svi drugi, ali nisam bio time zadovoljan. Ja sam Nesim Tahirović, ja sam na ovaj svijet došao sa mojim kofericom u ruci, ne sa tudim. Odrastao sam u takvom miljeu koji mi je omogućio da savim mlad saznam da prirodna čovjeka ne rada. Poslije će život potvrditi da to jeste tako. O tome ja razmišljam. I razgovaram sa mrtvima. To je moje lijepo saznanje: Živi odlaze, mrtvi se vraćaju. I ja sam možda taj neki nekadašnji mrtvac. Čovjek je sav u nekim ljudurama, opnama. Da bi pogledao, mora te opne da skida, skida, i skida. Što više opni skida, čovjek više progledava i više odašlje slobodu koja se od njegove širi baš kao radijalasi.

AVLIJA - Moju avliju gdje sam rođen ne dam nikom na svijetu! Tu je bila Ruskinja, Baba Dora, tu su bili Čovići, gospođa Ana Čović, tu su bili Prčić, tu smo bili svi. I Poljaka je bilo, i ovih i onih... Zajedno smo se igrali. Vera, ja, Mišo Babuškin, Sadeta... Znaš li ti da je u Tuzli bilo više od dvanaest nacionalnih grupa? Svi smo mi jedni na druge uticali i svi smo se radovali. Ja sam za Božić bilo lijepo obućen, i za jedan, i za drugi. I ona dječica bila su lijepo obućena za bajrame. Naši roditelji su nas dotjeivali. To smo voljeli, radovali se tome. Danas toga nema.

MIRJANA - Onda sam sebe odredio i kako sam tada sjeo na biciklo idem evo i dan-danas, i Sretan i presretan. Bog mi je dao i

sačuvam dijete u sebi, a Mirjanu mi je dao da čuva mene avkvoqa. Zato Mirjana sve razumije, živi za ovo i sa ovim. I mi ide-mo. Znaš koliko smo mi povezani? Sav ovaj razgovor nisi morao praviti sa mnom, moj je samo glas, ali on ne ide u novine, idu neka slova... Zato ti je i ona sve ovo mogla kazati. Ona mene zna. Kao rendgen. I mi se ustvari i znamo iz djetinjstva. Kada sam je pitao da li si me nekada vidjela, ona je rekla da sam ja onaj... A ona je igrala balet, bak-a je dovodila u radnički univerzitet Mitar Trifunović Učo. I sad je vidim kao djevočicu s konjskim repom kako s vanjske strane stepenica skakuće čekajući svoj red za pozornicu.

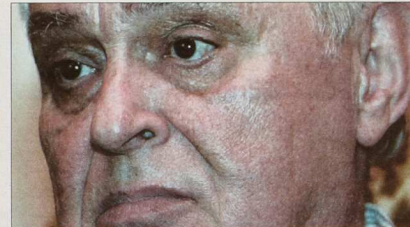
MIRJANA (II) - Hvala Bogu da razumijemo ove prostore, jer o nama kakvi jesmo ljudi pisali su i Alija Isaković, i Meša Selimović, i Ivo Andrić...

IDENTITET - Kada god sam počinjao da radim impresionistički, da radim klasično, da radim fovistički, kubistički... svaki put zastanem. Pa, Bože, to je neko već radio, tu mene nema. Nema u tome onog mog malecnog toferima. I kada bih ja to radio, to bi bilo nešto vještačko, nametnuto.

Nema škole za umjetnost, ili ti je Bog duhno u, ili, nije. Ili, ti je dao onaj koferic, ili, nije. Ljudi di koji hoće da nauče nekoga, oni moraju da govore, govore. Pa noliše iz tog govora izade neki nauka, zaključiti da je to učenje. Ma, kakvo učenje umjetnosti! Pa kako ćeš napraviti filmskog redite-lja? Kako ćeš napraviti Miklu Antića, Skendera Kulenovića, Andrića, Mešu Selimovića? Pa nema škole za to!

Umjetnost je veliki razgovor sa Bogom. Pa odakle ovo meni dolazi? To je onaj Bogin koferic, mali, malečki, ali on je pun unutra, pun svega, a ti ključ, ključ pa ga otvoriš i onda vidiš koja su to bogatstva. Ja kad stadem za moj sto, ništa meni ne dolazi iznutra, a mi odosmo u bi-

20. mart/ožujak 2010.

Mirjana i Nesim Tahirović

Fadila i Fahrudin Tahirović sa Milanom Gavrićem (u sredini)

sve moje slikarstvo je nebo, nebo, nebo. Zato su moji radovi jed-na velika molitva Bogu za spas ljudske duše. I kada sam kao mali klanjao, i kada sam kao mali bio ministrant, i kada me je Ana Grudar vodila na večer-nju misu u katoličku crkvu, ja sam učio ovu molitvu. Molitvu živim gohovima. I volio bih da ove moje ruke mogu zagrliti čitav svijet. Moj radovi nose tu molitvu. To su anđeli, ništa nije na zemlji, sve je gore. I moja Srebnica je gore...

ČOVJEK - A biti čovjek, pa to je... Mi smo to skrnavili, uništili. I bez drugoga nema ni mene, ni gradimo jedni drugo. To ovi radovi govore. Da je Bog jedan, i da je svijet jedan. Ljudi to preko ovih radova razumiju bilo gdje da dodem. Sve je na principu trenja i elektriciteta. Zato bih bio naj sretniji čovjek kada bi moji muslimani napravili tehvid za Nikolu Teslu. To bi bila ljepo-ta, to bi bila ta multikultura! Pa Bog je htio ovu šarenu baštu, da bi imao crvenih ruža, crnih ruža...

Šta me je dovelo do ovoga? Jedan veliki, umni čovjek, filozof, zove se Rešid Hafizović, on je govorio o bijelom svjetlosti. Pa ja zamislih - kad umremo, tijelo ode u zemlju da trune, valja ze-bilju nagnouti, a mi odosmo u naj-

sve moje slikarstvo je nebo, nebo, nebo. Zato su moji radovi jed-na velika molitva Bogu za spas ljudske duše. I kada sam kao mali klanjao, i kada sam kao mali bio ministrant, i kada me je Ana Grudar vodila na večer-nju misu u katoličku crkvu, ja sam učio ovu molitvu. Molitvu živim gohovima. I volio bih da ove moje ruke mogu zagrliti čitav svijet. Moj radovi nose tu molitvu. To su anđeli, ništa nije na zemlji, sve je gore. I moja Srebnica je gore...

TOLERANCIJA - Ja neću da lažam. Jesi li to, Nesime? Jesam. Moj otac nas je učio da je Muhamed Pejgamber govorio dvije tačke navodni znaci Govori istinu pa makar i protiv sebe. I ovo sad što ću ti reći je lijepa priča. O toleranciji, gdje se i kako se učila. Slušaj, kada sam trebao da se ženim, moj otac pozove mene i Mirjanu i metne nas predase. Ustarete se, blagoslijam vas i te stvari, veli, a onda mene pita: Nesime, jesi li svjestan da je Mirjana druga vjere? Znaš li da ako ona hoće da ide u crkvu da si dužan da je odvedeš i da si dužan sve crkvene primadležnosti.

A ja crkoh od smijeha. Otac zadan, podigne obrvu, a ja ću mu: Pa bolan tata, kakva te crkva snašla, Mirjana je komunistkinja!

Kad smo se ja i Mirjana vjenčali, Milan Gavrić bio na odmoru u Dubrovniku, a kad se vratio eto ga nosi meni i Mirjani dvije smotane serdžade. Kada sam se počeo smijati kao blesav - jer ja crven u duši, a ona i u duši i na papiru - Milan odgovara: Neka, Braco, neka, doći će vrijeme kada ćete i ti i Mirjana proklanjati.

Tako se i danas u mojoj kući nalaze dvije serdžade koje su naj-

mirišljavije na svijetu, jer ih Mirjana drži kao i naše mame i naše bake što su - sa lavandom i raznim safunima. Te mirise ja volim, jer je to ostalo od djetinjstva, i moj Mirjani. Uz Ramazan mi volimo za neke starije Tur-zelke da napravimo iftare, da budu sa tim ljudima. A kad oni dođu da klanjaju, Mirjana im iznese naše serdžade. Jednom mi bila jedna visoka delegacija muslimana i pitaju kako ti Nesime za Ramazan i to. Pa, rekoh, neke slagati. Ja postim prvu noć, dvadeset i sedmu i posljednji dan. A Mirjana će iz trpezarije, gdje servira sto: Nije tačno, efendija, laže Nesim!

MOLITVA - Ima ta dvadeset ser-dma noć, kada se nebo otvori. Danas, kad imam svoju glavnu, znam da se ne otvara na taj način. Ali, kao mali sam svu noć otvori i molio Boga mi neb otvori, da pruži teče, uzme me i ja gore letim, letim... Poslije sam saznao da to ne može tako, da je to kao čekanje čovjeka.

Idi, jedan ne bio Nesime, radi. Radi! Tada će se nebo otvoriti. Sve ima ljepotu ako se znaš radovati. Život je lijepije... A mi kod svojih očiju ne vidimo ništa: kako protok leti, kako leptir leti... Sve je tako jednostavno, ali do te jednostavnosti nije lako

